

OD REDAKTORÓW

Praca jest ważnym elementem rozwoju ekonomicznego i cywilizacyjnego społeczeństw. W dobie permanentnie zmieniających się warunków funkcjonowania człowieka, w sytuacji lawinowo rosnących zagrożeń i cywilizacyjnych wyzwań, aktywność, praca jednostek i grup społecznych może przeciwdziałać makrospołecznym kryzysom, minimalizować ich negatywne skutki, przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju społecznego.

Praca stanowi także ważny komponent życia ludzkiego. Organizuje aktywność człowieka w biegu jego życia, jest elementem definiowania tożsamości jednostki, zajmuje określone miejsce w hierarchii wartości jednostki. Biografię człowieka konstituuje w dużej mierze jego relacja do rynku pracy – przygotowanie edukacyjne i socjalizacyjne do wyjścia na rynek pracy, mniej lub bardziej stabilne lokowanie się w jego obrębie w różnych formach zaangażowania, wychodzenie z niego, czasowe lub trwale pozostawanie poza rynkiem pracy w sytuacjach wymuszonych, czy prowokowanych indywidualnie. Jednostka w biegu swojego życia gromadzi kapitał kariery będący efektem jej aktywności i uwarunkowań socjalizacyjnych, podlegający rynkowej wycenie w toku rozwoju kariery zawodowej.

Turbulentna rzeczywistość społeczna kreuje permanentne zmiany rynku pracy i edukacji przygotowującej do czynnego w nim uczestnictwa. Zmieniają się także wzory karier zawodowych ludzi, a poszukiwanie dróg indywidualnego rozwoju zawodowego z jednej strony – otwiera szereg możliwości i szans życiowych, stwarza nowe, interesujące wyzwania, z drugiej zaś – przynosi zagrożenia dla poczucia bezpieczeństwa, rozczarowania brakiem szybkich, spektakularnych sukcesów, problemy, z którymi zmaganie się przekracza posiadane przez jednostki zasoby.

Na rynku pracy wymagane są nowe kompetencje, a obecne i wychodzące na rynek pracy kolejne pokolenia stają wobec konieczności ułożenia wzajemnych relacji, prowadzenia działań kooperacyjnych w sytuacji często znacznych różnic w hierarchiach wartości, oglądzie rzeczywistości społecznej, odmiennych umiejętności oraz edukacyjnego i życiowego doświadczenia. Wyzwania coraz bardziej skomplikowanego, stechniczowanego, z informatyzowanego rynku pracy stają się problemem nie tylko starszych generacji, ich konsekwencje nie omijają także młodych, którym coraz trudniej stabilnie alokować się we współczesnych realiach pracowniczych. A perspektywa wielokrotnej zmiany zawodu i zatrudnienia, jakże realna w dzisiejszej rzeczywistości społecznej, przynosi niepewność, wymaga

stosowania szeregu strategii zaradczych i znacznej elastyczności w planowaniu i realizowaniu karier zawodowych.

Praca nie stanowi jednak tylko podstawy bytu ekonomicznego jednostek, jest źródłem cennych doświadczeń i społecznych relacji, może nadawać życiu sens i stanowić źródło satysfakcji oraz szeregu niewymiernych korzyści społecznych i indywidualnych. Może mieć charakter profilaktyczny, wychowawczy, terapeutyczny. Może być opisywana poprzez specyfikę zawodowych zadań, środowisk pracy czy branż gospodarki. Odgrywa wielorakie role na różnych etapach życia człowieka, w zróżnicowanych sytuacjach jego funkcjonowania.

Jest zatem praca taką kategorią działalności człowieka, która domaga się zarówno analiz teoretycznych, jak i wielokierunkowych, interdyscyplinarnych badań jednostki lub społeczeństw w relacji do pracy.

Impulsem do powstania niniejszej publikacji były obrady XI Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego, organizowanego przez Polskie Towarzystwo Pedagogiczne i Wydział Studiów Edukacyjnych UAM, odbywającego się w Poznaniu w dniach 20-22 września 2022 roku, pod hasłem „Przesilenie. Budujmy lepszy świat w sobie i pomiędzy nami”. W jego ramach zaproponowaliśmy uczestnikom debatę w sekcji zatytułowanej *Rynek pracy, kariera zawodowa i wychowawcza funkcja pracy – ku społeczeństwu przyszłości*, przygotowanej przez piszących te słowa. Przedłożona Czytelnikom książka obejmuje wybrane z obecnych tam zagadnień, wzbogacone słowami zaproszonych przedstawicieli przede wszystkim środowiska pedagogiki pracy. Stanowi zbiór tekstów mających charakter teoretyczno-przeglądowych analiz oraz przyczynków badawczych, realizowanych w zróżnicowanych paradygmatach metodologicznych.

Prezentowane teksty mieszczą się w dwóch obszarach tematycznych. W pierwszym z nich Autorzy skupiali się na problemach młodzieży i młodych dorosłych przygotowujących się, wychodzących i obecnych na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem ich współlistnienia w kontekście generacyjnym. W drugim zaś, podjęli rozważania dotyczące filozofii pracy, specyfiki pracy w różnych zawodach, środowiskach i na różnych etapach życiowych.

Zaproponowane Czytelnikom rozważania sygnalizujące różne płaszczyzny oglądu jednostki w biegu życia zawodowego w kontekstach zmieniającej się rzeczywistości społecznej i rynkowej mogą zainteresować zarówno badaczy, w tym pedagogów pracy, jak i studentów, przede wszystkim kierunków społecznych, zapoznających się z zagadnieniami szeroko pojętych nauk o pracy.